

ITMS kód Projektu: 26140230002

ITMS kód Projektu: 26120130002

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	Prioritná os 2 – Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja L'Z Prioritná os 4 – Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť BSK
Opatrenie:	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja terciárneho a ďalšieho vzdelávania
Prijímateľ:	Metodicko-pedagogické centrum
Názov projektu:	Profesijný a kariérový rast pedagogických zamestnancov
Kód ITMS projektu:	26140230002, 26120130002
Aktivita:	2.2 Tvorba a akreditácia programov kontinuálneho vzdelávania PZ a OZ

Program kontinuálneho vzdelávania

Problematika šikanovania v školskom prostredí

Ing. Henrieta Crkoňová

Metodicko-pedagogické centrum,
Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: **Problematika šikanovania v školskom prostredí**

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu

Spracovanie predkladaného druhu kontinuálneho vzdelávania reaguje na aktuálne potreby a požiadavky pedagogických zamestnancov škôl, ktoré poukazujú na potrebu zabezpečenia vzdelávania pre pedagógov v oblasti šikanovania.

Vytvorenie predloženého vzdelávacieho programu reflektuje aj na odporúčania a podnety zo strany Štátnej školskej inšpekcie, ktoré sú zhrnuté v Správe o stave pripravenosti škôl na riešenie problematiky šikanovania v základnej škole v školskom roku 2009/2010 v SR. Konkrétne sa v uvedenej správe uvádza nutnosť zamerať vzdelávanie, odbornú prípravu pedagogických zamestnancov na formy skupinovej práce rozvíjajúcej zručnosti v oblasti prevencie a riešenia šikanovania.

Šikanovanie je komplexný problém pedagogický, psychologický, sociologický a predovšetkým morálny. Snaha pochopiť tento jav a hľadať cesty k zlepšeniu kladie do popredia mnohé nedostatky školského systému v širšom sociokultúrnom okruhu, ale aj problémy spoločnosti, ktorými sú napríklad časté mylné chápanie demokracie, nedostatočné akceptovanie princípov autority, ochladnutie rodinných vzťahov či trávenie voľného času nekultúrnou pasívnou zábavou.

Kľúčovou osobou v prevencii a boji proti šikanovaniu v školskom prostredí je empatický, odborne pripravený pedagóg, pretože šikanovanie okrem toho, že ohrozuje duševné a fyzické zdravie žiaka, znižuje aj jeho výkon a má zásadný vplyv na jeho výchovno-vzdelávacie výsledky.

Pre dieťa, žiaka musí byť škola, rovnako ako rodina, ostrovom istoty a bezpečia, iba tak možno realizovať výchovu a vzdelávanie v plnom rozsahu a v pravom slova zmysle.

Vedúci pedagogickí zamestnanci majú zákonnú povinnosť stanoviť postupy, ktoré zamedzujú šikanovaniu v školskom prostredí a oboznámiť s nimi učiteľov, rodičov a žiakov. Stratégia namierená proti šikanovaniu má byť súčasťou školského poriadku.

V tomto smere môže byť pre školy veľkou pomocou Metodické usmernenie č. 7/2006-R z 28. marca 2006 k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach, ktoré vydalo ho MŠ SR s účinnosťou od 1. apríla 2006. Problémovým správaním detí a žiakov sa zaoberá i školská legislatíva, konkrétne Pedagogicko – organizačné pokyny pre školský rok 2009/2010, v podkapitole 1.4 (bod 29 a 32) a podkapitole 2.1 (bod 20). V bode 29 sa uvádza, že v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa sú školy a školské zariadenia povinné priebežne monitorovať správanie sa detí a ich zmeny. V prípadoch oprávneného podozrenia na porušovanie ich zdravého osobnostného vývinu bezodkladne zabezpečiť ich aktívnu ochranu a využívať účinné nástroje na predchádzanie, resp. riešenie prvých príznakov záškoláctva, problémového alebo agresívneho správania, šikanovania, fyzického alebo psychického týrania, delikvencie, zneužívania návykových látok, sexuálneho zneužívania, prejavov extrémizmu a pod. Ďalej sa v bode 32 sa uvádza, že v súlade s Metodickým usmernením MŠ SR č. 7/2006-R k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach je potrebné jasne vymedziť opatrenia na predchádzanie a riešenie šikanovania v komplexnej stratégii školy a uplatňovať jej realizáciu v praxi. A v bode 20 sa uvádza, že pri takom správaní žiaka, ktorý svojím správaním a agresivitou ohrozuje bezpečnosť a zdravie ostatných žiakov, pedagógov alebo iných účastníkov výchovy a vzdelávania v škole, alebo výrazne narúša výchovno-vzdelávacie proces, využívať postup podľa § 58 ods. 3 zákona č.245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

V odbornej literatúre nachádzame viacero námetov na riešenie problematiky šikanovania. V spracovanom vzdelávacom programe uvádzame také možnosti, metódy a odporúčania, ktoré sú vhodné na využitie v pedagogickej praxi. Napriek uvedenému neexistuje žiadny zaručený, jednoduchý a jednotný recept pre každú školu ako sa so šikanovaním vysporiadať. Od každého pedagogického zamestnanca si to vyžaduje osobnostnú, odbornú profesionalitu chcieť a vedieť riešiť oblasť problémového správania s dôrazom na šikanovanie.

Program kontinuálneho vzdelávania je zostavený tak, aby si pedagogickí zamestnanci rozšírili teoretické poznatky z oblasti riešenia šikanovania a následne i praktické zručnosti, ktoré je možné využívať v oblasti riešenia šikanovania v školskom prostredí.

Absolvovaním vzdelávacieho programu „Problematika šikanovania v školskom prostredí“ predpokladáme aktualizovanie, rozšírenie a prehĺbenie osobnostných a profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov, s akcentom na prevenciu, elimináciu prejavov šikanovania, optimalizáciu klímy v škole, ktoré sú potrebné k úspešnému zvládaniu šikanovania v školách, čo v konečnom dôsledku prispeje k zvýšeniu kvality výchovno-vzdelávacieho procesu.

Druh kontinuálneho vzdelávania

Aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania

Kombinovaná - prezenčná forma a dištančná forma

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Rozšíriť a udržať profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie, eliminácie a riešenia problematiky šikanovania v školskom prostredí.

Špecifické ciele:

- rozšíriť poznatky z odbornej terminológie o teoretické východiská šikanovania,
- rozvíjať znalosti o jednotlivých štádiách vývoja šikanovania, o príčinách, príznakoch a dôsledkoch šikanovania,
- prehĺbiť kompetencie ovládať postupnosť a zásady pri riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- rozšíriť kompetencie o spôsobilosť disponovať databázou aktivít, techník, metód na odhaľovanie, elimináciu a riešenie problematiky šikanovania v školskom prostredí,
- rozšíriť spôsobilosti využívať skupinové formy práce v oblasti prevencie a riešenia šikanovania,
- rozvíjať kompetencie vedieť aplikovať riešenie problematiky šikanovania do výchovno-vzdelávacieho procesu,
- prehĺbiť kompetencie o spôsobilosť monitorovať problémy výchovy a vzdelávania a spolupracovať s poradenskými zariadeniami, odbornými pracoviskami,
- rozšíriť zručnosť komunikovať so zákonnými zástupcami žiaka, riešiť konflikty a kooperovať pri riešení problémov žiaka.

Obsah vzdelávacieho programu

Časovo-tematický plán

Téma	Forma	Časový rozsah
Šikanovanie – pojem a definícia: <ul style="list-style-type: none">- šikanovanie ako agresívne správanie,- šikanovanie ako dôsledok problémových vzťahov v škole a triede,- šikanovanie ako ohrozujúci faktor zdravej osobnosti dieťaťa/žiaka.	prezenčná	2 h
Etapy vývoja šikanovania: <ul style="list-style-type: none">- štádiá,- stupne.	prezenčná	2 h

Príčiny šikanovania: Sociálne prostredie, - rodinné, - školské, - rovesníckej skupiny, - iné (médiá, televízia, počítačové hry...). Agresor, obeť, svedok šikanovania: - charakteristika, typy. Obeť: charakteristika, typy. Svedok šikanovania: postoje k agresorovi a obeti.	prezenčná	5 h 2 h 3 h
Príznamy šikanovania: priame, nepriame. Dôsledky šikanovania v jednotlivých etapách a stupňoch šikanovania: - u agresora, - u obeť, - u ostatných účastníkov.	prezenčná	3 h
Legislatívne normy súvisiace so šikanovaním v školskom prostredí - zákon č.245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov, - Metodické usmernenie č.7/2006-R k prevencii šikanovania v školách a školských zariadeniach, - trestno-právne normy súvisiace so šikanovaním v školskom prostredí, - Dohovor o právach dieťaťa.	prezenčná	2 h
Možnosti, námety a odporúčania pri riešení šikanovania v školskom prostredí (stratégie v prevencii šikanovania): Program školy zameraný na filozofiu školy s cieľom vytvorenie silného vzťahu medzi sociálnymi pomermi a emocionálnou pohodou školy, - prevencia (podpora budovania psychosociálneho prostredia odbúravajúceho všetky typy školského násillia), - hlavné zásady pri riešení šikanovania, - postupnosť pri riešení šikanovania, Metóda dotazníka – praktické zostavovanie dotazníka Monitorovací systém – záznamový hárok, - sociometria, význam, účel a ukážky realizácie sociometrie - rozvoj sociálno-psychologických zručností pedagógov s dôrazom na komunikáciu, empatiu a asertivitu, Zážitkové učenie s využitím štruktúrovanej hry ako nástroj tvorby – rozvoja sociálnych zručností a eliminácie problémového správania s dôrazom na šikanovanie. Využitie skupinových foriem práce pri riešení problematiky šikanovania. Tvorba optimálnej klímy v škole a v triede: škola, školská trieda a sociálna klíma, pravidlá správania sa v škole, v triede, skupine, Využívanie rovesníckych skupín na elimináciu šikanovania. Spolupráca s rodinou, Spolupráca s poradenskými a reedukačnými zariadeniami,	prezenčná	21 h 2 h 2 h 1 h 2 h 2 h 3 h 1 h 1 h 3 h 1 h 1 h

Spolupráca so školským špeciálnym pedagógom, školským psychológom, liečebným pedagógom, sociálnym pedagógom, výchovným poradcom a koordinátorom-prevencie.		2 h
Výstup dištančnej formy k téma modulu 3: Vypracovať dotazník na zisťovanie šikanovania v školskom prostredí. Formát A 4, rozsah cca 5 normostrán.	dištančná	5 h
Spolu		35/5 h

Profil absolventa: Absolvent vzdelávacieho programu získa kompetencie aplikovať metódy na odhaľovanie a elimináciu šikanovania v školskom prostredí, riešiť jednotlivé prípady šikanovania rôznymi aktivitami a technikami. Vie využívať skupinové formy práce v oblasti prevencie a riešenia šikanovania, monitorovať problémy výchovy a vzdelávania, spolupracovať s poradenskými zariadeniami, odbornými pracoviskami pri riešení konfliktov a problémov žiaka.

Rozsah vzdelávacieho programu

Spolu 40 hodín, z toho 35 prezenčne a 5 dištančne.

Trvanie vzdelávacieho programu

Najviac 10 mesiacov

Bližšie určená kategória a podkategória pedagogických zamestnancov, kariérový stupeň, kariérová pozícia:

Kategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ,
- vychovávateľ,
- pedagogický asistent.

Podkategórie pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre primárne vzdelávanie (učitelia prvého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),

Podkategórie pedagogického asistenta:

- asistent učiteľa,
- asistent vychovávateľa

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou

Kariérová pozícia: -

Podmienky pre zaradenie uchádzačov na kontinuálne vzdelávanie

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre uvedené kategórie a podkategórie učiteľa, vychovávateľa a pedagogického asistenta, ktorí spĺňajú kvalifikačné predpoklady v súlade s vyhláškou

MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a majú absolvovaných aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 10 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.).

Podmienkou zaradenia na overenie profesijných kompetencií získaných výkonom pedagogickej činnosti alebo sebavzdelávaním podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z. sú minimálne tri roky pedagogickej činnosti pedagogického zamestnanca.

Spôsob prihlasovania:

Na kontinuálne vzdelávanie sa účastník prihlasuje písomnou prihláškou.

V prihláške riaditeľ školy svojim podpisom potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa a riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ.

Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, posúdi poskytovateľ oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi.

Spôsob ukončovania

Aktualizačné vzdelávanie sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred účastníkmi vzdelávania a lektorom.

Overenie získaných predmetných kompetencií nadobudnutých sebavzdelávaním a vykonávaním pedagogickej činnosti realizuje pedagogický zamestnanec s minimálne tromi rokmi pedagogickej praxe pred trojčlennou skúšobnou komisiou (§ 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.)

Požiadavky na ukončenie vzdelávacieho programu:

1. Najmenej 80 %-ná osobná účasť na prezenčnej forme štúdia.
2. Vypracovaná dištančná úloha.
3. Záverečná prezentácia.

Záverečná prezentácia bude obsahovať vypracovanú modelovú situáciu riešenia šikanovania v triede v spolupráci s rodinou, školským psychológom a poradenskými inštitúciami. Formát A 4 v rozsahu cca 3 - 5 normostrán, resp. 10 - 12 snímok prezentácie v MS PowerPoint.

Pedagogickí zamestnanci, ktorí ukončujú vzdelávanie podľa § 35 ods. 6 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z. (overenie profesijných kompetencií získaných výkonom pedagogickej činnosti alebo sebavzdelávaním) musia spĺňať všetky požiadavky potrebné na ukončenie vzdelávacieho programu, okrem bodu 1.

Personálne zabezpečenie

Garant: PaedDr. Dagmar Koštrnová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko, Pod Sokolicami 14 911 01 Trenčín. Garant spĺňa požiadavky § 43 ods. 3 a 4 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení zákona č. 390/2011 Z. z.

Lektori: Učitelia pre kontinuálne vzdelávanie, externí spolupracovníci - zamestnanci centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, centier špeciálnopedagogického poradenstva, reedukačných zariadení alebo pedagogickí zamestnanci VŠ, ktorí sa zaoberajú danou problematikou a odborníci z praxe v danom odbore.

Lektori musia spĺňať podmienky Čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

ITMS kód Projektu: 26140230002
ITMS kód Projektu: 26120130002

Finančné, materiálne, technické a informačné zabezpečenie

Financovanie vzdelávacieho programu:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov a prostriedkov rozpočtu MPC. V prípade viacdňových vzdelávacích podujatiach bude ubytovanie a stravovanie hradené iba z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Cestovné náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Materiálne zabezpečenie:

- prezentačné vybavenie (tabuľa, flipchartový papier, fixky, poznámkové bloky, ceruzky, papier, nožnice, lep a pod.)

Technické a informačné zabezpečenie:

Notebook a dataprojektor pre lektora.

Návrh počtu kreditov

Spolu **10** kreditov

8 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončovanie.